ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 11 децембра 1893. БРОЈ 50.

Излази суботом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у киљевим писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца" на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се, по простору који заузму из петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже вријеме погађа се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 10 децембра.

Данас анархисти занимају цио изображени свијет на првом мјесту. Пошто су узалуд покушали своје паклене справе против њемачког Цара Вилхелма и грофа Капривија у Берлину; пошто су многобројно поубијали и поранили у позоришту у Барцелони, таква једна паклена справа бачена је по сред дворане француске заступничке куће у Паризу, гдје су многи остали рањени, а могла је још много више штете учинити. Злочинац је одма ухваћен, и он је одма признао злочинство, и још је надодао, да је смјерао предсједников сто, ал' да је несрећним случајем справа ударила у обруч галерије, гдје је и прсла! Противу таквијех злочинаца, којима је задатак да убијају, било то Цара окруњенога пријеварном пошиљком преко поште, било републиканску народну скупштину отворено, било мирне грађане окупљене на представи у позоришту, било с реда поједине људе пристојне, ако их и не познају, као србијанског посланика Ђорђевића: цијело образовано друштво јевропско, у један глас, тражи од својих влада потребите мјере за обрану. Анархисти знаду, да они не могу уништити постојеће уређење друштва, него својима пакленијема справама иду на то, да страхом нагнају законодавце, да то уређење измијене; али законодавно тијело француско прво је показало, да тијем путем неће ништа постићи. На такав паклени покушај предсједник камаре Дипи ријеткијем присуством духа остао је мирно у својој столици и наставио одма сједницу даље. А сјутридан, кад је влада поднијела предлоге закона противу анархиста, и тражила журност њихову, камара је тај захтјев владин одобрила са 413 против 63 гласа. Сенат је пак једногласно пристао уз владу. Све владе и сви парламенти јевропски изразили су одма своје симпатије француској камари и своје гнушање према злочиначком том удружењу. И сви су изгледи, да ће то гнушавање ујединити све државе у савјетовању и у одлукама, којима ће се истријебити то опасно сјеме. „Владе се спремају — вели новосадско „Наше Доба" — да се посавјетују, како да се анархистичком злу стане на пут, те да се ради тога потребне наредбе учине. Добро ће бити да се том приликом и о томе договоре, како да се смањи стајаћа војска, па се отуда заштеђени трошак употреби на школе, уопште на просвјету народну и на олакшање пореског терета. Даље да се раднику даде посла. На будите увјерени да ће се анархији самој од себе отиснути жиока. То ми велимо поглавито за западњачке државе, у којима се досадашњи социјализам и комунизам, ишикујући се реализмом, претворио у анархизам."

Односно српскога народа исти лист врло лијепо наставља: „Таквих чудовишта, хвала Богу, и нема у нашим крајевима, него се она коте у трулежу западњачких народа. Али се ваља за времена кретати од њих, да не западају и у нас ма у каквом облику: у књизи, у ријечи или ма како иначе. И груби реализам новијег доба много доприноси томе, те се и њега ваља чувати; особито ваља чувати нашу омладину и крјепити је хришћанском и моралном науком, добром ријечју и добријем дјелом, особито добријем својим владањем и угледом. Добро ће бити и новинари наши да зауздају своје страсти, па у мјесто просте грдње да просу по народу и благу ријеч, са намјером, да га поуче и не да му распаљују живце и срце му привикавају, да огутла у суровим дјелима, која као отровна печурка, само у прљавом буништу никну."

У Риму је већ ријешена министарска криза. Г. Криспи саставио је министарство, у које су ушли Сонино, као министар финансија, и сенатор Сарако, као министар јавнијех радња. Петроградско „Н. Времја" вели: „Ако збиља власт пређе у руке г. Криспија, који се окружио таквијем друговима, прије свега настаће питање, какав ће то бити кабинет, који има таквијех чланова, што траже смањење ратног буџета, као што су до сад били сенатор Сарако и Сонино, и таквога противника сваког смањења, као што је генерал Рикоти, ратни министар. Мора се предпоставити, да је између ове тројице постигнуто неко споразумљење, и да сам г. Криспи узимље власт у своје руке с намјером да се држи програма, сличнијем другчијег од онога, који је срушио прећашње његово министарство. Таква „промјена фронта" не би никога задивила. Овај енергични човјек већ је на то приготовио јавно мњење, гласно изјављујући у потоње доба пријатељске осјећаје према Француској и готовост да се приближи париској влади. Могуће је, да ће се он изјавити и ако не отворенијем противником тројног савеза, то сасвијем равнодушнијем према овој политичкој комбинацији. Очевидно је, да се Италија не може извући из садашњег тешког положаја без помоћи паришког финансијског пазара. Док то не постигне г. Криспи ће се мучити, да увјери паришку владу о свом франкофилству. Могуће је, да ће му то одобравати и у Берлину и у Бечу. Али се ми надамо, да ће и Паризу бити довољно опрезни. Г. Криспију не треба давати ни најмање повода, да се поврати на пут његове пређашње политике, али се не треба исто тако поднавати његовој игри, коју је приуготовио његовијем изјавама францускијем новинарима."

Истијем неповјерењем предусрели су ново министарство и више талијанскијех листова, особито радикални листови; но ми опет велимо, да су прилике јаче од воље појединаца.

МИТРОПОЛИТ КЛИМЕНТ.

Ово је име добро познато нашим читаоцима, и они већ знаду о коме је ријеч; а увјерени смо, да ће с интересом узети да ове ретке прочитају, да чују што о овоме заслужноме преосвештеноме бугарске цркве.

Петроградски „Грађанин" доноси из Цариграда два дуга чланка, у којима се излаже живот и судбина митрополита Климента; и ми отуда наводимо сљедеће податке, који бацају свјетлости на стање у Бугарској, о којој одавна нијесмо говорили.

Митрополит Климент родио се у Шумли г. 1844, а свршио је богословске науке у Кијеву. За вријеме турско није му било станка у отаџбини, те је најприје пребјегао у Румуњску, гдје је у Браилову уређивао један тада бугарски лист „Периодическо Списание." За то доба он се бавио књижевнијем радом, који му је лијепо име стекао.

Г. 1872, кад се ријешило црквено питање између Грка и Бугара, он се повратио у Бугарску и закалуђерио; а двије године касније постао је епископом браничким, и на томе достојанству остао је у Рушчуку до рата. Његово благотворно дјеловање као епископа прелазило је границе његове епархије и ширило се по свој Бугарској, што му је стекло велико поштовање у бугарском народу.

Тако је послије рата у ослобођеној отаџбини дошао на митрополитску столицу у Трнову. Особито је митрополит Климент обдарен великијем говорничкијем талентом, и његове проповиједи све су више народ к њему привлачиле. А при томе је прави калуђер и његова милостиња окупљала је испред његовијех врата гомиле сиромаха.

Кад се године 1886 догодио у Пловдиву онај преврат по наговору Инглеске и Аустрије, митрополит Климент је то дјело осудио одма као непатриотично; и [illegible] било свршено, био је уплетен те је предводио депутацију, која је одила да моли заштиту цара рускога. Пошто се повратио из Копенхагена, гдје је тада био цар, његове савјете бунтовници опет нијесу хтјели слушати, предпостављајући им савјете Инглеске и Аустрије.

Кад је г. 1887 био изабран у Софији на књаза бугарског Фердинанд Кобуршки, окупио се синод под предсједништвом високопреосвештеног Климента и осудио је тај поступак од стране цркве. Тада су чланови синода били рашћерани, а митрополит Климент одрађен у Трново, одакле није смио никуд се макнути. Не могући никако помоћи отачаству, он је сву наду ослонио на Бога; а власници стали тражити начина, како ће га се из Трнова уклонити.

У недјељу православља г. 1893 митрополит је служио и поводом празника проповијед држао, учећи народ, да чува православље, што је наслиједио од својих ђедова. Но како је тада био намјештен утисак у Бугарској, који отвара врата католицизму, влада је ту проповијед узела као преступ, и тако је нашла повода да га прогони. Одма сјутри дан око 40 људи навирули су у двор митрополитски, напали на митрополита, потегали га, скубли му браду, па га одвели у петропавловски манастир, близу варошице Лесковца, и ту га затворили. Па су телеграфирали влади, да га пустити већ неће и да га је [illegible] бив је предат суду.

У јуну ове године митрополит био је пред судом. На основу двијех сједница, пристрасни окружни суд трновски осудио га је на вјечну робију. Пошто је митрополит апелирао на виши суд опет је био затворен у петропавловски манастир, гдје су му долазиле из све Бугарске депутације, које су му доносиле изјаве саучешћа. Ствар је до тога дошла да се власт бојала од народне побуне, то га је удалила из оног манастира. У августу је ишчезао, и нико није знао, гдје се налази. Тек касније дознало се, да га је полиција тајно одвела и затворила у Гложенски манастир, гдје је нездраво, те нико не може дуго ту живјети. Пошто у Бугарској има много манастира, очевидно је, зашто су га ту послали. Бугари, који га љубе и поштују, давали су гаранцију од 800,000 франака, да га пусте на слободу докле нужне пресуда у другој инстанцији; али то нијесу могли постићи под никаквијем условом.

Концем октобра дошла је ствар пред апелациони суд, нарочито састављен од људи, за које су били сигурни, да ће митрополита осудити; али на суд нијесу пустили митрополита. Његови браниоци, адвокати Гајдов, Тодоров и Марков тражили су, да и митрополит изађе пред суд; али је њихов захтјев био одбијен. Тада су адвокати видјели, да је већ дјело свршено унапријед, и они су се уклонили из суда, а за њима сва публика, која се у великом броју била стекла, да види љубљенога пастира. Апелациони суд тако га је осудио на три године тамнице с правом да моли Књаза, да му ову казну измијени на двогодишњи затвор у манастиру.

Што ће Књаз учинити, још се не зна, али ако се измијени трогодишње тамновање на двије године у манастиру, то није много, јер ако остане у Гложенску манастиру двије године, он ће тамо оставити своје кости...

А што је скривио митрополит Климент? Што је у недјељу православља проповиједао православље у православној Бугарској!

ГЛАС ИЗ ИНГЛЕСКЕ.

Од свог редовног дописника новосадски „Браник" доноси из Лондона од 20. новембра сљедећи допис:

Једва се једном нашло нешто што је уздрмало тешко успаванога „британскога лава." Ни Хом-рул, ни Памири, ни ради [illegible] да се „укину лордова," ни динамит анархиста, просто ништа од ово двије године није могло да покрене апатију флегматичног Џона Була. И саме свечаности у Тулону и Паризу с почетка су му изгледале сасвим невине, и ако сасвим занимљиве. Требало је да прође неколико недјеља, да се на Темзи размишља па да се дође до увјерења да алијанција Русије и Француске и стална руска ескадра на Средиземноме мору стварају страшну и непосредну опасност положају Вел. Британије у свијету. Од десетак дана јавна је штампа ударила у сва звона узбуне, јавно се мњење узрујало, митинзи се праве, памфлети се пишу, што год има адмирала активних и пензионованих, то сад све пише писма политичким листовима о недовољности садашње инглешке флоте и што год има бесједника на „политичким даскама" ван парламента, то се прави популарним вичући из све снаге: „да дамо прво испод поште, али да осигурамо надмоћност инглеске флоте над сајузном флотом Франко Русије!"

Инглези се у опште не дају узбудити никаквим сентименталним обзирима; али се у толико сигурније узбуђују фактима. А факти су ово: алијанција руско-француска за обрану и напад један је факт, — супротност интереса руских и француских с интересима Вел. Британије на Средиземном Мору, у Цариграду, у Египту, на Суецу, у Азији, други је факт; — Русија и Француска заједно имају сад 59 великих убојних оклопњача док Вел. Британија има свега (с онима, које се граде и које ће тек ове године бити готове) 60 таквих оклопњача, то је трећи факт; — француска трговачка марина има теретност од 1,067.708 тона и процијењена је, да вриједи свега 10 милиона лира стерлинга, руска трговачка марина има теретност од свега 481.709 тона и процијењена је на 3 милиона лира, док трговачка марина Вел. Британије има теретност од 12½ милиона тона и процијењена је да вриједи 122 милиона лира стер., другим ријечима: инглешки трговински обрт по свима морима већи је бар осам пута од обрта трговинског, који Француска и Русија заједно на морима имају, и опет за заштиту те своје колосалне трговине Инглеска нема данас ни оволико великих убојних бродова, колико Русија и Француска заједно за своју осам пута мању поморску трговину имају! Ово је четврти факт, који је савршено довољан, да „британскога лава" на ноге дигне и да почне бар да риче. Треба још имати на уму, да је у овом нашем вијеку све до сада у Инглеској било главно правило сваке државне политике, да се инглеска флота одржава свагда на оном броју бродова прве класе, која ће бити бар петином (20°/o) већи од сајузне двије највеће силе, с којима Инглеска у сукоб доћи може, а за такве су свагда само Русија и Француска сматране.

Данас јавно мњење узбуњено руковођено јавном штампом (конзервативном! Уред Гл. Црног.) тражи од владе: да се одмах захтије од парламента одобрење на утрошак својих 25 милиона лира стерлинга на да се у могућно најкраћем року инглеска флота доведе у стање, да свагда има с 30°/o више бродова прве класе, него што их сајузне флоте Француске и Русије имају. Гладстонов се кабинет од тога отима, јер му и без изванреднијех трошкова овогодишњи буџет има дефицита. Сам Гладстон труди се, да узрујаност утиша увјеравајући и у парламенту и ван њега: да је влада свијесна своје одговорности, да она не губи из вида дужност, да се супрематија Велике Британије на морима одржава, али да нема никаква узрока узнемиравању духова, почем је инглеска флота онаква, каква је, дорасла на све своје задатке. Пријатељи његови још додају, да ако Инглеска и има данас неколико великих оклопњача мање но Франко Русија, мањих бродова, нарочито крстарица, има много више но ове двије силе.

Група радикалаца помаже утишати раздраженост на начин, који тешко да ће успјети. Тако на прилику Сер Чарлс Дилк, који се прије двије године дуже времена у Русији бавио, вели, да руску флоту не треба ни у што рачунати, и да на свијету имају само двије праве флоте: инглеска и француска; али његово тврђење губи сваки значај пред признањем самога министра марине у Гладстоновом кабинету, који је прије критичног времена у парламенту признао: да инглеска флота данас нема ни један једини убојни брод, који би се могао с руским „Рурником" упоредити, него је

нарођено, да се један такав гради! Други опет радикали, којима је „Вест-минстер Газет" орган, аргументирају овако: истина ми имамо на многим тачкама супротних интереса с Русијом и Француском, али умјесто да се надмећемо трошењем новаца у нове бродове и само да повећавамо опасности сукоба, боље је споразумити се с тима дијема силама! Али ево те групе нико тај савјет и не узима за озбиљан, а само се биљежи факат, да и сами радикали признају супротност интереса енглеских с интересима руским и француским.

Да ли ће Енглеска уложити 25 милиона или само 2½ милиона лира у појачање флоте чини ми се мање је значајно од тога факта што ова садашња агитација својим тоном удубљује у енглеском народу увјерење, да су му Руси и Французи једини могући непријатељи и да ће прије или послије имати с њима да се бори. Што ни Бизмарк, ни Каприви, ни сам цар Вилхелм нијесу могли учинити, на име да привуку к тројном савезу Енглеску, то је савез руско-француски и појава руске ескадре у Средоземном мору на путу да учини. Кад најпопуларнији адмирали (н. пр. лорд Чарлс Бересфорд!) и најпопуларнији генерали (н. пр. лорд Робертс!), а већина политичара тврде јавно и пресудно, да се ваља спремати на рат с Русијом и Француском једнога дана а прије а послије, — онда је природно што и најпростији походници политичких зборова резонују овако: ако нам се једнога дана ваља борити са сједињеном Русијом и Француском, није ли паметније борити се онда кад ћемо уз нас имати Њемачку, Аустро-Угарску, Италију, Румунију, Бугарску, евентуално Турску и Шведску, а да и не помињемо Авганистан у Азији?!

Ова агитација за појачање флоте енглеске заслужује велику и озбиљну пажњу. На погледу њеног отвореног непријатељског духа према руско-француском савезу чини ми се, да је остављање неких руских листова врло опасно. Русија је у овоме вијеку два пут упадала у велике ратове с погрешним рачуном о томе, какво ће бити држање других сила, а то је своје погрешке скупо платила. Ући у борбу с тројним савезом на претпоставци да ће Енглеска у свима приликама и до краја остати неутрална, била би једна погрешка, којој није могуће да ће се руска дипломација и по трећи пут изложити.

Изгледа као парадокс, али је цијела истина: да будућност европскога мира данас зависи од поузданости енглеске политике. **М.**

К НАРОДНОСНОМ ПИТАЊУ У УГАРСКОЈ.

Новосадски „Бранич" доноси из Сибиња, даље од Румуња, овај обавјештај:

„Као што је познато из дневних листова, потпредсједник клуба народне (Апоњијеве) странке Ђула Хорват задржавао се претпрошле недјеље неколико дана у Букурешту, гдје је с више румунских политичара имао састанке, да се с њима поразговори о народносном питању у опште, а напосе о румунском питању. Његов лист „Magyar Hirlap," као орган оних утисака, које је Хорват у Букурешту примио, донио је два чланка под насловом: „Руса компромиса" и „Ми требамо мира" и то с потписом Ђуле Хорвата, у којима се, нарочито у последњем чланку показује обрт у мишљењу, који се на њему до сад није опажао, што је изазвало изненађење.

Као што се с једне стране са задовољством може констатирати овај изненадни обрт, тако се с друге стране по горепоменутим чланцима закључити мора, као да је поменути земаљски заступник, или из сопствене побуде, или у име неких, било владиних или опозиционалних кругова, ставио себи задатак, помоћу потпоре неких мјеродавних кругова у Румунији, или што више баш с тим круговима непосредно, да води преговоре, како би се ријешило румунско питање у Угарској.

Да би се неспоразум, који би из тога могао произаћи, одмах у почетку најодлучније и потпуно сузбио, ми смо у положају, на основу обавјештења, која су потпуно сигурна и заслужују повјерење, пошто долазе с компетентне стране, — да дамо овај обавјештај и ово увјерење:

1., Мјеродавни кругови у Румунији одбијају од себе свако посредовање, које би се односило на рјешење румунског питања у Угарској; и то у том смислу, да би се мислити могло, као да је тежиште румунско ердељског питања, које би се ријешити имало, у Букурешту. Напротив, горепоменути кругови ће при сваком покушају, који би се у том правцу код њих чинио, у п у т и т и н а в о ђ е е р д е љ с к и х Р у м у н а, а п о н а о с о б н а д о т и ч н и н а р о д н и о д б о р к о ј и с у у т о ј с т в а р и ј е д и н о к о м п е т е н т н и.

2., Све Румунство одбацује најодлучније сваки покушај, којим би се смјерало, да се с Румунима једнострано ријеши народносно питање у Угарској, што више дно је ријешено, само у том случају упустити се ма и у најмању мисли, и ма с ким, ако би се одмах у почетку хтјело, да се народносно питање ријеши за све народности Угарске. У п р о т и в н о м е с л у ч а ј у Р у м у н и ћ е с в а к и р а з г о в о р, д о л а з и о м а с к ој е с т р а н е о д м а х о д б и т и.

У осталом о томе се, не само сибињски лист „Трибуна" у свом последњем чланку савршено јасно изрекао, него су и румунски листови у краљевини Румунији о „мисији" Ђуле Хорвата говорили више са шалом, него са озбиљне стране."

„Бранич" наставља: Овај обавјештај из Сибиња важан је са двије стране. С једне стране, што се види да је Мађарима народносно питање, и ако оно таје, тако рећи до нокти догорело, те би се хтјели мирити, али својим начином — начином, да поједине народности одјеле једну од друге, како би с малим уступцима у народносном питању своје циљеве достигли. С друге стране веома је радосна појава, да Румуни схваћају народносно питање као солидарно, које све народности само у заједници могу ријешити.

Од неких десет година, од кад народносних посланика нема на угарском сабору, Мађари хоће да омаловаже народносно питање у Угарској, те према једнодушности угарског сабора о „јединственом мађарском народу" хоће да представе свијету да управо народносног питања у Угарској и нема! Наравно да је ово права опсјена и да Мађари осјећају и свагда су осјећали ту велику самообману. Према опасности народносног питања, коју они осјећају и добро увиђају, они воле да загњуре главу у пијесак, као оно птица ној. Али од кад је у прошлој години, са првим састанком народности у Бечу почело кретање народности у Угарској, а нарочито од кад су Румуни повели коло, у Мађаре је како нови страх ушао, кога они прикривају. Мађари добро знају да њихов читав политички положај, може се готово рећи, будућност њихова бића, зависи од успјешног положаја тројног савеза. Најважније је питање за њих, да ли ће краљевина Румунија ступити у тројни савез, јер ако се иста придружи Русији, или и ако само неутрална остане, за Мађаре је то од неизмјерне опасности. Од кад је пак почео покрет народности у Угарској, читаво становништво у Румунији интересовало се и интересује се у највећој мјери за то питање, јер се ради о том, да три милиона Румуна у Ердељу и у Банату дођу у такав положај, да им народност буде заштићена, а да не буде изложена опасности угушења. Стара је пјесма Мађара, да су њихови интереси са интересима Румуна истовјетни против Словена. Та стара пјесма налазила је, прије више година, по кад кад и одјека у румунских посланика, док их је још било на угарском сабору. Ал' наравно, да се споразум међу Мађарима и Румунима морао увијек разбити о ердељско питање. Према томе што је читаво народносно питање у Угарској све то већим обим узело и што се чине припреме, да дође до народносног конгреса, Мађари опет покушавају, да одијеле Румуне од других народности. Сва је прилика, да је потпредсједник Апоњијеве партије, Ђула Хорват, не само у споразуму са својом партијом него и у споразуму са владином странком отишао био у Букурешт да тамо ступи у преговоре са мјеродавним круговима румунским. На равно, да је ово без замора за мађарског државника! Мађарском државнику слободно је ићи у туђу државу и тамо ступати у политичке преговоре од великог замашаја, али да је отуд који српски политичар отишао у Београд, те ступио у какве политичке преговоре, то би мађарска штампа викнула да је то велеиздајство, те би и државни одвјетник имао посла! Но мисија Ђуле Хорвата у Букурешту како да је врло крњаво испала, јер се Румуни нијесу хтјели упуштати у преговоре са мађарским политичарем. Видили су куда се смјера, па су мађарског политичара учтиво и дипломатски одбили. То је морал за мађарске политичаре, сатисфакција народносним политичарима.

Ми се радујемо, што су румунски политичари дали новога доказа о том, да се народносно питање само са гледишта заједнице даје ријешити. Радујемо се, што су румунски политичари у Букурешту сасвим коректно становиште заузели те мађарског политичара са оним новцем исплатили, кога Мађари радо употребљују, а то је: да се свака држава за своје ствари има бринути. Ђула Хорват добио је у Букурешту одговор, да се народносно питање у Угарској тиче самих народности, а нарочито што се тиче Румуна, нека би се Мађари обратили на тамошњи румунски одбор. А иначе мишљења су политичари у Букурешту своје гледиште да се народносно питање у Угарској не да ријешити појединице, него са задовољством свију народности Угарске.

Мисија Ђуле Хорвата и њен неуспјех од великог је значаја. Види се да Мађаре неки страх обузима, кад су се они одлучили, да политичара од таког значаја, као Ђула Хорват у опште, пошљу у Букурешт, а од још већег је замашаја, што је мисија истог Хорвата остала безуспјешна да се Румуни одјеле од других народности. Тиме је освјетљена важна чињеница: заједница народности Угарске.

Ми румунским политичарима само захвални можемо бити, што су са великим тактом и при том најодлучније одбили покушај, да се народности једно од других одијелају.

ДОПИСИ.

Бајице, 10 децем. 1893. — („Покољења дјела суде, што је чије дају гласа.)" У прошлу недјељу рано зазвонише звона на новој цркви у Бајице, коју подиже данашњи срећни Владар **Књаз Никола**, а на огњишту пет Мартиновића, који сад ће двјеста година, са осталим орловима црногорским ударише на потурчењаке домаће и очистише земљу од невјере. За овај знаменити догађај, од кога и датирају Црногорци „еру" своје чисте слободе, и поздравља их „Г. Вијенац":

Спомене пет Мартиновића,
Које једна врва засвијетли,
А одгаја једна наслијеђена.
— — — — — — —
Који први ударисте на Турке,
Ко умије сваки заслуге цијенит'?
Спомени је вашега јунаштва:
Гора Црна и њена слобода."

Величанствени овај споменик, кога им, по заслузи подиже наш највећи философ-пјесник и каквога ријетко имају други јунаци у свијету, нашао је одјек у пјесничкој души нашег **Узвишеног Господара**, те потомцима старих соколова огради цркву, пред којом се од рана јутра, коме и природа руху надодаде, до осам сати слеже силни народ из мјеста и околине. Двије пито поносна момка и мајесте стајаху у роду, чекајући долазак свога **Господара**.

Ето **Господар** с генералом Маликовићем, руским секретаром г. Вурцелом и са својим војводама: Министром предсједником и унутрашњих послова г. Божом Петровићем, министром рата г. Илијом Пламенцем, мин. спољ. послова г. Гавром Вуковићем и г. Н. Матановићем министром финанција.

Освећење цркве и њезине летурђије, коме од почетка бјеше присутна и мати **Његовог Височанства** Велика Војвоткиња Стане Миркова извршио је с подручним свештенством Високопреосвјештени Митрополит г. М и т р о ф а н. Ту се присутни народ Богу мољаше за упокој душе соколова који скоро прије двјеста година пред:

Облак се сунца свадише,
А од горе таму уклонише,
Пред олтаром заждише кандјело,
Из пештера виле изведоше,
Мушка врва огњем распалише,
И са гусле струне повезаше. —

— за покој пет Мартиновића и осталијех бесмртнијех јунака црногорскијех који пролијеваше драгоцјену крв за своје потомство.

Послије свршене службе изашао је **Његово Височанство** и пјесничким заносом проговори Мартиновићима значајне ријечи, које се доносе на другом мјесту овога листа, те кад се уочи вишњег слика са говорничком дикцијом ц а р а ј у н а к а, може се замислити како су те ријечи, а као „одјек лире Његошеве," електрисале све присутне, да су једнакијем осјећајем загрмјели: „Ж и в и о Г о с п о д а р у."

Послије мале починке и весела покрета народа, изашао је пред Њ. Височанство командир **Матар Мартиновић** и с момачкијем поносом заблагодарио у име своје и осталијех Мартиновића на великој **Његовој** милости.

А на ове ријечи бјеше одзив народа: „Ж и в и о" с којим је поздравом и отпраћено **Њ. Височанство**; а Мартиновићи осташе у радости, захваљујући своме **Господару** и својим прецима, који заслужише оваке дарове.

На мјесту, дакле, гдје је прва јуначка пушка пукла противу потурчењака те се почели и вијати искра слободе српству, звоне нова звона, те с Ловћен, који високо диже главу к небу, а братски пружа руку Авали . . . . ., ударају звуци звона у славу и част пет Мартиновића.

Главе своје не дадоше живе
Како се рађаше и родише.

Сјени пет Мартиновића опраштају жртве свакојаке, кад се има за кога борити и кад им се одаје признање. **Г.**

Улцињ, 2 децембра. — Немила смрт, којој је свак подлежан, 28 прош. мјесеца, однијела је у свом наручју, ништега ваљаног и одличнога грађанина капетана Ђукана Гаљиводу.

Из уважења према њега, као пријатеља и ваљана грађанина и јунака, његов је спровод био доста сјајан, кога су овђе увеличати помогли без разлике сви вјерски елементи. На дан спровода т. ј. 29 у 2½ сата по подне стекао се је многобројни народ, и већ у доба самога кретања, приступили су чиновници, те га с мртвачким сандуком узели. Предводили су под оружје 60 војника, ђаци са свим наставницима, па свештенство на којима наступаше мртвачки сандук и остали многобројни народ. Тако је тужна пратња нашла ½ сата уз пјевање: „свјати Боже," док је стигла у новоподигнути саборни храм св. Чудотворца Николе под Метерис, у коме су над покојником опијело опојали мјестни свештеници. Чиновници, који су га из куће изнијели, поступили су исто тако, те су га и из цркве до на гроб донијели, ђе је иста чета одала покојнику последњу достојну почаст.

Какав је био капетан Ђукан и које је заслуге и ране имао, нећемо их овђе наводити, мимо ово неколико ријечи, које је над њим пред само спуштање у гроб изговорио наш мјестни парох г. поп Јован Вујиновић, којијем га је он најбоље и окарактерисао. Стога и ево те опроштајне ријечи:

Капетане Ђукане!

Прије но што те мрачноме гробу предамо, пријед но ти речемо, последњу тужну пјесму: „Вјечнаја памјат," нека ми твој жар и ране, нека ми и браћин осјећај, — и да ти не речем и напоменем у кратко твојега земнога живота учињене заслуге отаџбини и Господару. Ако смо какве то дужни, рећи ћу и теби сао. Дуго би било, кад бих то све пребирао и овђе над тобом тужноме скупу казивао, зато ћеш и ти мени то, да ти речем укратко, и опростити.

Почетак је твојих рана, као сјај претходио, — нужно и сродно нашој земљи — јунаштво. Теи једва си имао 17 година, а ти си одабран био носити јуначку заставу, пред бирном четом Црногорских јунака и орлова, барјак на Медуну у Кучима, кад то тим почастно орлови Владар и ријетки Обилић свете куће Петровића, блаженопочивши Господар Књаз Данило.

Ако је момак скочки био, и земљи и своме Господару свети дуг одужио, — међу танкима и ти си се казао брано.

Та храброст није с тобом туи се прекратила, него је и даље свагда следовала своме дугу према земљи и Господара.

Године 1875, кад ово кућња немирни тих жила бијаху спремна, да све што је свето и народње-српско — потамани, ти си данашњим сретновладајућим Господарем Његовим Височанством Књазом Николом одабран био, да двојачки комиски разудања народ тишам и мирам, које ти је на срећу Господареву и пошло за руком, те је то душманско племе дошло у миру. Његово Височанство наш премилостиви Господар, цијенећи твоје заслуге, наградио те је такође и чином и орденом те те храбријаху јуначку главу са грбом капетанским над Крајином. — и прса са Даниловим орденом IV степена за независност и слободу Црне-Горе — и са другим јуначким одличјима, која красе прса јунака Црногорских.

Према свега тога што овђе споменух цио твој живот је био, непрекидно јунаштво на част својој домовини и својему Господару, као и остали примјерни живот и владање, и као доброга грађанина нашега рода и као доброга и примјерног главара. Зато нека ти је вјечна успомена у нашем народу и лака црна земља!

Његовим говором мил се, да г. свештеник поприлично каже о оваквоме умрлом јунаку; да то се и оставља овђе његова читуља свима, која покојника боље и из ближе познају, — а ово о њему речено нек послужи као уз допис, коме по ново велимо: Лака му црна земља!

Бар 3 децем. 1893 — Како што сам био Вам прије писао за покрајину „водовода" „кавеа" Хајдеровића воде, да се иста у гвоздени ћупте доведе; сада ево то исто је овдашња управа наше овдашњег најмењама писала и молила Високо Министарство унутрашњих Дјела. Надати се је да ће им се молба усвојити, јер онда велика срећа са здравственог гледишта за нас „китан би било и у лето пријеме зјечати онако бата ће **„Ккајрат¹) сахибија."** —

„Кира-ети мевлуди шериф" — почињући од 12 Реби-ел-евел" мјесеца по арапском календару 1311 године по турским кућама „кираст" се чину „мевлуди" и по постојећем адету због задушбине умрлијех многобројни народ халв и слаткарије једу и пију.

Мирас „мерхум" Али бега Мустафегића по „тапском еврапу" подијељен је на шест дјелова: 2 дијела (ако „Судус" бегом) за „васијет" је примило, 2 дијела сестри која је у Скадар удата, 1 дио „асаби" а шести дио дијема женама — Али беговим.

„Асаби" Али бегов т. ј. као миразчија мислило се да су само Али бегови синови, који су у овдашњу мекћему мирча хуђум учињели; после преко свог нећака из Турске

1) У Арапском језику има један глас, који се чита налик гласу Х, али у читању због разлике од гласа Х треба при изговарању гласа храпњета, у писању овим арапског и турског језика, на страни једини тај глас се добија кад се најмрачније изговори глас Г, на мјеста Х, онда се добија (КХ) у изговору из арапског језика велика је разлика између гласа Х и КХ, а пошто се тај глас у нашим српским ријечима налази, ради овога спојена није преводе се арапске на српски или друге језике, овако се ово приједба биљежи.

Хоџа Караћусовић.

враћао се њена Ахмет бег Куртобеговић Баранин да и он спада као Асаба у мираз с' Али беговим синовима и тако је потекла давија између „асабе" и старе је од овдаш. кадије „истинито" учињен на Мутевију у Подгорици, која је на основу једне оставе која се налази у Ћитаб „медму-а и цедиде" куђум учинио: да се Ахмет беговом свједоци „тевчиције" учине, па онда да и он спада у четврти дио од оног дијела те је припало Алибеговим синовима. Сада пак Али бегови синови не уважавају једнога „шахита,"²) говорећи да је тај „шахит" подмићен да свједочи, и да је он сам то нашао двојица, који истина и свједоче да им је тај „шахит" говорио да му је нећак Ахмет бегов обећао пет наполеона, ради свједочанства да и он буде дионик у миразу као асаба; — с' друге стране поменути „шахит" поднио је ов. хећиму писмено увјерење од трговаца од махалског имама, мухтари (кмета) и другије поштеније људи као и од кадије улцињскога глав. кмета, да од кад пребива у Улцињу да се поштено владао. Сада пак кадија барски све је то спремио Мутевије у Подгорицу на како рјеши — а надати се је да ће овлаштењу Мутеи Ефендија дати право и Ахмет бегу Куртобеговићу, — али можда ће наредити да се и она два свједока која су против шахита Ахмет бегова, од стране мехћеме „тезћије" учине.

Нај интересантније би било, када би на подобију оне приче, кад су двоје ђеце нашли један орах и стали се око тога отимати и отуд је дошао трећи и разумјевши њихову давију сломио орах и језгру како и љуске њима дао тако исто кад би дошао Мемет бег Ахмет бегов Баранин, који је пребјегао из Бара у Босну има око 25 година за кога се каже да је жив; и пребива на чивлук Дедаге Ченгића у околини Сарајева; онда би он цио тај дио четврти по Шеријату понио, јер је он од свију „асаба" најближи Алибегу, а Али беговим синовима као и Ахмет бегу остало им би као мираз трошак то су око ове давије учињели и сувише и труд те су око тога мираза имали. —

Цио мираз Али бегов од стране комисије (пошто се цио дуг намирио, и осим „тапије" која по црногорском закону припада на уживање женама) уцијењен је 330.000 турских гроша која је сума као што је горе набиљежено одијељена на ⅛. —

„Улум Хак мираз Халал" Аз ал-ум ... ... — ...

Хоџа Караџуловић.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(О спремању и сијању коштица од шљива.) Разни су начини, којима се може доћи до правилно одњегованих шљива из коштица. Једне препоручују једни, а други опет други начин, и сваки од њих вели, да је његов начин најбољи. Сама препорука тих силних начина, јасно нам каже, као да у клицавости коштица од шљива, постоје понајмашне тешкоће. Ко је путовао кроз земље, гдје су воћњаци добро уређени, и видио оне големе, дивно уређене шљивике, од којих тамошњи народи црпе највећи приход своје привреде, тај је сигурно понио собом лијепу успомену на ту племениту и корисну воћку.

Како, и на који начин подижу они силовити број младих шљива, да могу увјек редовно попуњавати своје шљивике, о томе се је могао свак, но се за то интересовао, увјерити на лицу мјеста. Кад сам једном приликом запитао једног домаћина, зашто није у једном крају свог шљивика нешто посадио ни' посијао, него држи тај крај празна, да на њему расте коров, — он ми је одговорио ово: „Кад би ја и тај крај шљивика узорао и ту нешто посијао или посадио, не би имао овако лијепих шљивових изданака, којима попуњавам празна мјеста, на којима ми старе грана изумру. Али овако, ту не допире ни коса да их покоси, ни плуг ни мотика да их исијече, а ни стока да их одгризе, већ ту расте подмладак моје највеће привреде — шљива." Дакле, на том се крају размножавају шљиве најлакше изданцима.

Осим тога начина, т. ј. размножавања изданцима, нашао сам ја у тим крајевима — нарочито у Славонији — код многих домаћина, на стотине младих, прекрасних шљива у баштама, које су подигнуте из коштица. Радознао, како они то красне младице подижу, упитах једног у селу доброг домаћина, да ми то каже, како они то раде. И ево како ми он то причаше: „Узмемо једну стару набланцу, на метнемо на дно један слој земље; на ову земљу поређамо један ред коштица, на њих опет земље, и све тако на измјенце земље и коштица, док не напунимо набланцу. Прије напуњене набланце метнемо нешто трња, да одбранимо коштице од облапорних зјечица и мишева. Ову набланцу ставимо у кујни, па пазимо толико, да земља буде увјек влажна, али млаком водом, да боље утиче на клицавост коштица. Све то тако чинимо до прољећа, док не дође вријеме сјетви. Кад већ приспиемо земљиште, за сијање, онда стресемо набланцу, одвојимо прекидане коштице и одма их посијемо, да се клице не осуше."

Од 1000 коштица, никне на овај начин, 800—850.

Већ послије 8—10 дана избију младице из земље и напредују тако красно, да се исте јесени могу већ пресадити у расадило, гдје се „школују" за пресађивање на стално мјесто.

И ово је заиста најбољи начин, да се младице из коштица изводе, јер је сигурно, да ће свака, на горњи начин произведена коштица, избити и правилно порастати, добро се ужилити, и да ће, обичном само његом, порастити здрава, трајна и плодна шљива.

²) Тај шахит (свједок) је Баранин, али нема вријеме пребива у Улцињу. —

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Списи Вука Ст. Караџића.) Одбор за издавање Вукових списа спремио је за штампу и потписана Управа почела је штампати ове нове књиге:

1. Граматични и полемични списи Вукови из времена од год. 1814 до год. 1861, књига I, која обухвата вријеме од 1814 до 1822.

Како ће ова I књига износити око 30 штампаних табака велике 8°, а да би се купцима дала могућност да је брже и лакше могу набавити, то је Управа Државне Штампарије, по предлогу Одборову, одлучила отворити упис на претплату на појединие свешчице од 5 до 6 табака, по 0·40 дин. или 40 новчића. С тога овим Управа позива свакога који би хтио на овај начин набављати ову књигу, да јој се на времена јави, јер се више, кад цијела књига буде наштампана, у свешчицама неће продавати.

Поруџбине с новцима треба упућивати: Управи српске краљевске Државне Штампарије у Биограду. Ако се не би јавио довољан број уписника, књига се у свешчицама неће штампати.

2. Српске народне пјесме, књига III, у којој су пјесме јуначке средња времена.

Од Вукових списа државнога издања има још на продају:

1. Српске народне пјесме, књига I. у којој су женске пјесме. Цијена у тврдим корицама 4 дин., у меким 3.

2. Српски Рјечник, I свеска А—З. Цијена 4·50 дин.

Могу се добити у свима државним књижарницама у Србији.

Кад започете књиге буду готове, даће се у штампу и остали списи Вукови: 1. Српски рјечник, и упоредо с њим; 2. Српске народне пјесме, књига II (издање ове књиге од год. 1887 све је распродато), IV, V, VI и VII (из посмртних рукописа); 3. Српске народне приповијетке, пословице и загонетке; 4. Граматичних и полемичних списа кн. II; 5. Историјских и етнографских списа кн. I и II; — и 6. Ситније списи различнога садржаја.

У Биограду, 14 новембра 1893 год.

Управа Државне Штампарије.

(Позив на претплату) на књигу: **„ПИСМА КНЕЗА МИЛОША."**

Књижевност нашег народа још је сиромашна и скучена; она је још у повоју. Шира читалачка публика још није заинтересована за читањем озбиљних и ваљаних књига. Оригинална дјела, црте и карактери из живота нашег народа, још су рјеткост на пољу наше књижевности; на против, преводи и фантастични романи са запада, све више плаве наш читалачки свијет.

Да би нашој широј читалачкој публици, пружили корисну, а у исто вријеме и занимљиву забаву у мјесто романа, — потписани подухватили су се и спремили да штампају и издаду повиши број разних, врло интересантних, писама Кнеза Милоша, из доба прије његове владавине. Писма она нијесу нигдје до сада штампана. У њима ће читалац наћи не само лијепу и корисну поуку и забаву, него у исто вријеме, може историку послужити као драгоцијена грађа, за нашу новију историју.

Књига ће износити око 8 штампаних табака. — Цијена је књизи 1. динар.

Овим се отвара упис на књигу. „Писма Кнеза Милоша," умољавајући све пријатеље, другове и љубитеље српске књиге, да се заузму око купљења претплате.

Скупљачи имаће осму књигу за труд, а књижари 20 по сто за готов новац.

Имена претплатника штампаће се; за то се умољавају скупљачи, да најдаље до 20-ог децембра ове године изволе послати списак са претплатом г. Спасоју Радишићу трговцу у Ужицу.

Ужице, новембра 1893 године.

С поштовањем: Јован М. Поповић, учитељ. Цвет. Радојичић, учитељ. Недељко Игњатовић, учитељ. Спасоје Ј. Радишић, трговац.

(Стечај.) Српско пјевачко друштво „Вијенац" у Панчеву расписује овим награду на компоновање једног мушког и једног мјешовитог збора у заједници са свим српским пјевачким дружинама:

Српском православном црквеном пјевачком дружином „Гусле" у Мостару, срп. прав. пјевачком дружином у Темишвару, српском црквеном пјевачком дружином у Вршцу, срп. црквеном пјевачком дружином у Земуну, срп. прав. пјевачком дружином у Доњој Тузли, срп. црквеном пјевачком дружином у Србобрану, срп. грађанском пјевачком дружином у Сомбору, српском црквеном пјевачком дружином „Слога" у Сарајеву, срп. прав. пјевачком дружином у Броду, српском тинол. пјевачком дружином „Јавнић" у Биограду, срп. прав. пјевачком дружином у Бел. Цркви и са срп. црквеним пјевачким друштвом у Новом Селу (код Панчева.)

Увјети су сљедећи:

1. Обије пјесме морају бити компоноване у духу срп. народних пјесама.

2. Избор пјесме (текста) оставља се композиторима на вољу.

3. Сваку композицију треба стрпати чисто да препише и знаком да означи. Композиција ваља приложити писмо, у ком је име композитора, а на завоју (куверти) исти знак као и на композицији. На сваку композицију треба метнути примједбу, да ли се композиција оставља пјевачким дружинама на расположење и онда, ако не буде награђена. Овако снабдјевене композиције ваља послати потписаном пјев. друштву.

4. Награђене композиције чине својину горе наведених пјевачких дружина.

5. Пропратнице оних композиција, које нијесу награђене, а које су композитори својевољно ставили на расположење пјев. дружинама, отвориће се, а остале ће се онако затворено јавно спалити у једној од одборских сједница овдашњег срп. пјев. друштва „Вијенца."

6. Оцјена повјериће се страним (чешким или руским) приознатим музичарима, који познају дух српских народних пјесама. — Ово ће се учинити не само не пристрасности — него и тога ради, да би могли учествовати у утакмици сви наши композитори.

7. Прва награда за мушки збор биће 160 круна, друга награда за мушки збор биће 40 круна, трећа награда за мушки збор биће похвала. Прва награда за мјешовити збор биће 160 круна, друга награда за мјешовити збор биће 40 круна, трећа награда за мјешовити збор биће похвала.

Рок стечаја је до Сретења 2 (14) фебруара 1894 г.

Из одборске сједнице срп. пјев. друштва „Вијенца" држане 15 новембра 1893.

Лаза Николић, перовођа. **др. Н. Григоријевић,** предсједник.

(Открыта подписка) на 1894 годъ на издаваемые при с.-петербургской Дух. Академіи „Церковный Вѣстникъ" и „Христіанское Чтеніе" (съ толкованіями на Ветхій Завѣтъ).

С.-петербургская Духовная Академія, въ твердой рѣшимости и впредь служить по мѣрѣ силъ тому дѣлу, которому она служила до сихъ поръ посредствомъ своихъ журналовъ, будетъ издавать въ 1894 году „Церковный Вѣстникъ" и „Христіанское Чтеніе" по слѣдующей программѣ.

Въ „Церковномъ Вѣстникѣ" будутъ печататься: 1) передовыя статьи, имѣющія своимъ содержаніемъ преимущественно не отвлеченно-гомилетическія разсужденія представляющія научный богословскій матеріалъ въ общедоступной формѣ; 2) статьи церковно-общественнаго характера, посвященныя обсужденію различныхъ церковныхъ и общественныхъ явленій, по мѣрѣ того, какъ выдвигаетъ ихъ текущая жизнь; въ этомъ отдѣлѣ редакція даетъ широкое мѣсто и голосу своихъ подписчиковъ и читателей, которые соблаговолятъ высказаться по тѣмъ или другимъ назрѣвающимъ вопросамъ жизни; 3) мнѣнія и отзывы — въ каковомъ отдѣлѣ излагаются и подвергаются критическимъ замѣчаніямъ факты и явленія церковно-религіозной жизни, какъ они отображаются въ текущей духовной и свѣтской печати; 4) обозрѣніе духовныхъ журналовъ; 5) обозрѣніе свѣтскихъ журналовъ со стороны статей, представляющихъ церковный интересъ; 6) книжныя новости — критическія замѣтки о вновь выходящихъ книгахъ; 7) корреспонденціи изъ епархій и изъ-за границы о выдающихся явленіяхъ мѣстной жизни; 8) „въ области церковно-приходской практики" — отдѣлъ, въ которомъ редакція даетъ разрѣшеніе недоумѣнныхъ вопросовъ пастырской практики; 9) постановленія и распоряженія правительства; 10) лѣтопись церковной и общественной жизни въ Россіи, представляющая обозрѣніе всѣхъ важнѣйшихъ событій и движеній въ нашемъ отечествѣ; 11) лѣтопись церковной и общественной жизни за границей, сообщающая свѣдѣнія о всѣхъ важнѣйшихъ событіяхъ и движеніяхъ за предѣлами нашего отечества; 12) разныя извѣстія и замѣтки, содержащія разнообразныя интересныя свѣдѣнія, не укладывающіяся въ вышеозначенныхъ отдѣлахъ.

Въ „Христіанское Чтеніе" войдутъ самостоятельныя и переводныя статьи богословскаго, историческаго и назидательнаго содержанія, въ которыхъ съ серьезностью научной постановки дѣла соединена будетъ и общедоступность изложенія, а также критическія замѣчанія о выдающихся новыхъ явленіяхъ отечественной и иностранной богословской литературы. Въ частности въ „Христіанскомъ Чтеніи" будутъ по прежнему печататься толкованія на разныя книги Ветхаго Завѣта, а также неизданные памятники минувшей жизни отечественной церкви и матеріалы для біографіи ея замѣчательнѣйшихъ представителей и дѣятелей.

Условія подписки. — Годовая цѣна заграницей, для всѣхъ мѣстъ: за оба журнала 9 р., за каждый отдѣльно 7 р. съ перес. Иногородные подписчики надписываютъ свои требованія такъ: въ редакцію „Церковнаго Вѣстника" и „Христіанскаго Чтенія" въ С.-Петербургъ.

(Открыта подписка) на духовный журналъ „Странникъ" на 1894 годъ.

Журналъ „Странникъ", съ октября 1880 года, издается новою редакціею, по утвержденной Св. Синодомъ новой программѣ и выходитъ ежемѣсячно, книгами отъ 10-ти до 12 и и болѣе листовъ, по слѣдующей программѣ:

1) Богословскія статьи и изслѣдованія по разнымъ отраслямъ обще-церковной исторіи и историко-литературнаго знанія, — преимущественно въ отдѣлахъ, имѣющихъ ближайшее отношеніе къ Православной Восточной у Русской жизни. 2) Статьи, изслѣдованія и необнародованные матеріалы по всѣмъ отдѣламъ Русской церковной исторіи. 3) Бесѣды, поученія, слова и рѣчи извѣстнѣйшихъ проповѣдниковъ. 4) Статьи философскаго содержанія по вопросамъ современной богословской жизни. 5) Статьи публицистическаго содержанія по выдающимся явленіямъ церковной жизни. 6) Очерки, разсказы, описанія знакомящіе съ укладомъ и строемъ церковной жизни вообще христіанскихъ исповѣданій, особенно — съ жизнью пастырства и преимущественно у славянъ. 7) Бытовые очерки, разсказы и характеристики изъ области религіознаго строя и нравственныхъ отношеній нашего духовенства, общества и простаго народа. 8) Внутреннее церковное обозрѣніе и хроника епархіальной жизни. 9) Иностранное обозрѣніе: важнѣйшія явленія текущей церковно-религіозной жизни православнаго и неправославнаго міра на Востокѣ и Западѣ, особенно у славянъ. 10) Обзоръ русскихъ духовныхъ журналовъ у епархіальныхъ вѣдомостей. 11) Обзоръ свѣтскихъ журналовъ, газетъ, и книгъ: отчеты и отзывы о помѣщаемыхъ тамъ статьяхъ, имѣющихъ отношеніе къ программѣ журнала. 12) Библіографическія и критическія статьи о новыхъ русскихъ книгахъ духовнаго содержанія, а также и о важнѣйшихъ произведеніяхъ иностранной богословской литературы. 13) Книжная лѣтопись: ежемѣсячный указатель всѣхъ вновь выходящихъ русскихъ книгъ духовнаго содержанія; краткіе отзывы о новыхъ книгахъ. 14) Хроника важнѣйшихъ церковно-административныхъ распоряженій и указовъ. 15) Разныя отрывочныя извѣстія у замѣтки; корреспонденціи; объявленія.

Въ „Странникѣ" 1893 года, кромѣ статей по всѣмъ отдѣламъ современной церковной и церковно-общественной жизни и мысли, были напечатаны между прочимъ слѣдующія статьи: „Ложные пророки въ Ветхомъ Завѣтѣ и ихъ борьба съ истинными," М. Григоревскаго, — „Церковный обычай и значеніе его въ древней церкви," священ. Ев. Кесарева, — „Объ оправданіи вѣрою", свящ. Заозерскаго, — „Въ чемъ сила жизни и природы", проф. И. Сикорскаго, — „Наука и Матеріализмъ", ϴ. Назьвала, — „Вѣра и невѣріе въ отношеніяхъ къ просвѣщенію и жизни, по сочиненіямъ Никанора арх. Херсонскаго", Н. Новосова, — Семья и семейныя отношенія по Филарету митроп. „Московскому", — „Тарасій патр. Цареградскій и седьмой вселенскій соборъ" свящ. В. Хр. Преображенскаго, — „Бл. Августинъ по его исповѣди" Н. Волкова, — Слова и поученія, повѣсти и разсказы, историческія воспоминанія, описанія святыхъ мѣстъ, статьи по расколу (проф. Н. И. Ивановскаго и др.).

Журналъ выходитъ ежемѣсячно книгами отъ 10 до 12 и болѣе листовъ. Подписная плата съ пересылкою въ Россіи и съ доставкою въ С.-Петербургѣ шесть рублей: съ пересылкою заграницу восемь рублей. Адресоваться въ редакцію журнала „Странникъ", въ С. Петербургѣ (Невскій прос., д. № 173).

Редакторъ-издатель:
Профессоръ **А. Пономаревъ.**

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 10 децембра.

(Освећење бајичке цркве.) У недјељу 5 дек. освештана је црква Св. Јована у Бајицама, саграђена трудом Бајица а с помоћу Н. В. Господара, у близини старе, која је била испуцала и готова да се сруши. Црква ова грађена се лагано у размаку од три г. 1891, 1892 и 1893. Народ је бајички уложио свој труд ревносно у грађењу.

Храм је зидан, доброг и тврдог материјала. Неимар је био вриједни М. Лепетић а палирател добровољни, бивши перјаник, Вуко Дајичин Мартиновић. — Његово Високопреосвјештенство г. Митрополит Митрофан осветио је цркву с многим свештеницима у присуству Његовог Височанства Господара, у чијој су пратњи били г. г. министри Војвода Божо Петровић, Војвода Илија Пламенац, Војвода Гавро Вуковић, и Нико Матановић, и много других чиновника и цетињскијех грађана, и свега народа бајичкога. Госпођа Велика Војвоткиња Стане Маркова, мати Господарева, била је већ раније дошла у цркву. Од странијех заступника били су Њ. Височанством позвани Н. П. министар Аус.-уг. г. генерал Миланковић и г. П. Д. Вурцељ руски опуномоћеник послова. — По свршетку св. литурђије, кад је народ изашао из цркве, Њ. В. Господар изговорио је ове значајне ријечи присутном народу бајичкоме:

Бајице! Сретан вам био овај свети храм, који подигосте Богу и Св. Јовану на славу. Помогâ вам Бог и Св. Јован! Ова је црква зидена и јака — „Олтар прави на камен кривац," као што рече мој Велики Стриц Петар II, који вас је љубио и праведно уздизао. Љубим вас и ја и при срцу вас својим, моји храбри Мартиновићи. Не својим вас искључиво по узлонима сродства и крви, која ме с вама веже. Нијесте ни мени ни ја мислим вама само по томе свој, што је покојна Анђуша Маркова, мајка Св. Петра, Стијепа, Сава и Тома Маркова из нашега јуначкога јата; ни по томе, што је Стане Маркова, моја драга мајка, с' истога огњишта. Наше је сродство постало од оне вечери кад у глухо доба ноћи овијем жаријелом к' Ивогору ваљеђеше ваши ђедови, пет брата, пет Мартиновића са страшном мишљу да изврше обећање моме великом Ђеду Владици Данилу учињено. Од овадер смо ми своји, драги Мартиновићи, кад спрам огњева од бадњака потурчене браће синуше мачеви ваших отаца на отпаднике вјере и народа — од оне ноћи велике, од оне ноћи, коју сљедова дан и сунце слободе црногорске. Мартиновићи, моје уздано јато, два вијека су готово на нимаду од тога нашега свануђа. У ово то вријеме, Господари црногорски, моји ђедови, изводили су достојнијех потомака петиње пособаца Мартиновијех. А и ја сам ватешао и видио, да сте јунаци. Слједујте ми бити своји; а све у страху Божијем и поштовању његовог Светитеља Јована, који вам је помагао, и који ће вам вазда, ако Бог да, помагати!

Најодушевљеније клицање „живио!" одјекна се на ове Господареве ријечи, које су неприправљене изговорене биле овијем начином срећно уређеним нашега Господара, начином Њему самоме својственим, те расположе тајном да словом као дјелом потресе и до чара занесе срце мисли и душу слушаоца. Иза овога Њ. В. Господар благоволио је милостиво разговарати се с' всколицињом Бајица и другијем присутнијем Црногорцима. Обративши се Господар Својој свити, приступи господину генералу Миланковићу и рече му: „Као војнику, као генералу, ја знам, господине, да су вама мили јунаци, и ја вама овдје имам част престанити двије моје чете вањане, чиј претци оставише толико кости у обрани отачаства од Суторшина до Таре и од Таре до Бојане, колико их има у овијем гробовима пред бившом црквом!" Господин генерал одговорио је: „Заиста дивне чете с којима се можете поносит: а оне, Ваше Височанство, могу се за увијек дичити с' овијем ријечима што им мало пријед рекосте." — Г. командир Митар Мартиновић приступи за тијем Господару и овако проговори: „Господару, у име свијех Мартиновића захваљујем Вам како на књажевској помоћи уложеној у овој цркви, тако на великодушној ријечи, којом сте нас данас угрејали. Ми ћемо се вазда трудити, да Вама и Вашијем Нашљедницима будемо вјерни и одани, као што и наши претци бјеху Вашим Претцима. Живјело Ваше Височанство!" Бурно дуготрајно „живјело!" одјекивало се из народа које је и испратило Господара са ове дивне свечаности.

(**Имендан Његовог Височанства.**) Николдан прослављен је на Цетињу најсвечаније. Уочи празника варош је рано била искићена заставама а у први мрак почело је освјетљење, уз свирку војене музике, која је све главне улице обишла. У 8 сати отпочела је у „Зетском Дому" свечана забава, коју је изволио почастити својим присуством цио Височанствени Двор, који је био дочекан најодушевљенијем клицањем „Живио!" У првом дијелу пјевао је збор гимназије под управом проф. Толингера тако дивно, да је морао на опште захтјевање понављати. Г. Толингер свирао је на виолончелу уз пратњу хармонијума два комада: „Серенаду српску" и „Berceuse slave" од Неруде. Умјетник је био правијем овацијама дочекан и испраћен са бине. Г. Вимер, капелник војене музике, пјевао је из „Балканске Царице," композиција од Дион. де Сарно Сан Ђорђо, „Мила ми је зора плава" уз пратњу хармонијума; а г. проф. Ф. Ковачевић декламирао је из „Пјесник и Виле" апотеозу Косову. У другом дијелу била је игранка, а свирала је војена музика. Игранку је отворио Његова Свјетлост Књаз Мирко са гђом Миланићком, што је свакога одушевило. Послије треће игре Њихова Височанства дигла су се и испраћена су била буријем клицањем: „живјели!" Даље весело друштво остало је до послије поноћи. — На сами дан празника била је архијерејска свечана литургија у Манастиру, са благодарнијем, у присуству Њ. Височ. Књагиње са свом Својом одраслом Свијетлом Дјецом, Његове Свјетлости Књаза Петра Карађорђевића, цијелог дипломатског тијела, државнијех великодостојника, и мноштва народа. Послије службе Божије пуцали су топови а пред Свијетлијем Двором свирала је војена музика, дочим је по церемонијалу слиједило честитање, које су у великом дворском салону примала Њихова Височанства. — У подне је био велики дворски објед, а у вечер дипломатски, послије кога је слиједила игранка до послије поноћи.

(**Одликовања.**) Његово Височанство Господар изволио је одликовати г. Јована Лазовића, окружног кап. у Подгорици грбом сенатским; — III-ијем степеном Данилова реда: г. Марка Вукотића, члана Великог суда, г. прота Крста Матановића, г. Ђура Барловца, секретара краљ. српског посланства у Бечу, г. командира Асан-Бега у Цариграду, г. Хаџи Акиф-Бега директора царске фабрике у Еренс, и г. J. Абдулаха, фотографа Њ. В. Султана; IV-ијем степеном г. Мајора Фуад-Бега Ађутанта Њ. В. Султана, г. Др. Ноницу Ковачевића, окружног љекара у Колашин-Васојевићу, г. професора Рафаила Липа, канцелиста француске легације у Дубровнику, и г. Инжињера Лазара Мијушковића, црногорског конзула у Скадру; V-ијем степеном истога реда: г. Мехмед-Бега, чиновника при двору Њ. В. Султана, г. Јевта Петковића, секретари Министарства унутрашњих Дјела, г. Ђура Шоћа, телеграфског чиновника, и г. Јевта Пејовића, писара капетаније Бањанске.

(**Личне вијести.**) О Николудневи био је овдје г. конте Христифор Висковић, агент аустр. лојдовог друштва у Котору, са својом госпођом. Г. Висковић имао је част да буде примљен од Његовог Височанства у приватној аудијенци. Г. Висковић је посјетио Њ. Високопреосвештенство г. Митрополита Митрофана и г. г. наше министре, и свуда је био најсрдачније дочекан.

(**Из Скадра.**) смо добили тужну вијест, да се тамо преставио у очи Николдана г. Филип Беровић, угледни и честити Србин Скадранин. Лака му црна земља!

Пишу нам с **Андријевице**: Овдје је 28 новембра умро барјактар Радован Крцић. Покојник је старином из Бијеља, а стојао је на самој граници нашој прем Арбанији. Био је напредно храбар војник, поштен и виђен грађанин. Као младић осветио је оца начином, који подсјећа на јунаке „Илијаде". У боју на Новшићe 1880 године паде му отац смртно рањен, а Малисор ножем одсјече му главу. Покојни Радован у исти мах залеће се у турску ордију, нашао враника те му посјечео главу и со потежући пушку на њега.

Нека му је лака земља, коју је љубио свим жаром његове племените, јуначке душе! К.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА"

РИМ, 4 декембра. — Кабинет је састављен овако: Криспи предсједништво и унутрашње послове, барон Бланк спољашње, Сонино финанце, Моћени рат. Њемачки заступник Салмс по његовој жељи оде у оставку. Камара је сазвана у уторник.

РИМ, 5 декембра. — Окружници Бланкова на дипломатско тијело код Квиринала, гласи да ће настојати постојано, да развија односе пријатељске што постоје између Италије и осталих држава, те рачуна на добру вољу иностранијех претставника у Риму, да ће му бити на руци.

ТАНЖЕР, 5 декембра. — Писмо Султаново краљици Шпањеској жали догађаје код Мелиле и обећаје задовољштину за смрт генерала Маргала.

ЛАЈПЦИГ, 5 декембра. — Царски суд осудио за уходство два француза на 4 године затвора у тврђави.

ПАРИЗ, 5 декембра. — Камара је примила кредит 800 хиљада за полицију.

БИОГРАД, 5 декембра. — Довић је свечано сахрањен у присуству краља, министара, и дипломатског тијела.

БИОГРАД, 6 декембра. — Ристић оболио: стање без наде.

БУКАРЕСТ, 6 декембра. — Буклов (?) њемачки министар у Букаресту биће наименован за њемачког посланика у Риму.

РИМ, 6 декембра. — Ескадра је кренула пут Палерма и Неапуља. (Због великијех немира у Сицилији. У. Г. Ц.)

АТИНА, 7 декембра. — Министри њемачки, француски и инглески протестирали су против владинијех финансијскијех мјера, што је камара примила. Влада је саопћила иностранијем заступницима, да ове мјере неће дирати монополе, којима ће и одсле управљати друштво монопола.

БЕРНА, 7 декембра. — Швајцарски савјет федерације предложио је скупштини федерације закон против анархиста.

БЕЧ, 8 декембра. — Господска кућа примила је једногласно изванредне мјере у Прагу. Три велике партије изјавиле су повјерење влади: Виндишгрец им је захвалио од стране Кабинета и нада се даће уздржати то повјерење.

ЛОНДОН, 8 декембра. — Гледстон је у доњој кући устао против резолуције Хамилтона, која тражи да се повећа флота.

АТИНА, 8 декембра. — Камара је примила у трећем читању провизорне мјере финансијске.

РИМ, 9 декембра. — Криспи је најавио односно њене политике, да је програм владин: пријатељство са свијем државама и поштовање уговора. Камара није примила оставку Занарделијеву на предсједништво.

БИОГРАД, 9 декембра. — Ристић иде на боље.

ЛОНДОН, 9 декембра. — Секретар министарства спољашњости Кури је (3) наименован је за посланика у Цариграду.

БИОГРАД, 10 декембра. — Расправа против Аввакумовића и дружине отпочела је. Сви оптужени, осим Кундовића, присутни.

РИМ, 10 декембра. — Камара је примила дневни ред, што је предложио Кавалоти (крајња љевица!? У. Г. Ц.

Наш никад непрежаљени супруг односно брат, стриц, ујак и зет

ФИЛИП БЕРОВИЋ

ОВДАШЊИ ТРГОВАЦ,

послије дугог и тешког боловања преселио се је у вјечност у недељу 5-ог ов. мј. у 11 часова пред поноћи у 68 години свога живота и сахрањен уз превелику тугу своје фамилије и учешћа свију редова грађанства 7-ог ов. мј. на 9 ура пред подне.

Ову по нас тужну вијест јављамо свима сродницима и познаницима нашим и покојниковим, како овђе тако и на страни, и у исто вријеме изјављујемо нашу благодарност — свима сродницима и пријатељима, који непожалише свога труда да дођу са стране и последњу почаст поникну нашем непрежаљеном покојнику, испративши га до вјечне куће, као грађанству, Г. Г. консулима Деграниду француском, Ламбу инглеском и аустријском, који својим присуством тужни спровод увеличаше; такође захваљујемо овдашњем проти Николи Ђурђевићу на онако дирљивој и утјешној бесједи изговореној у цркви у којој је навио покојников свијетли живот и неумрли рад у храму народне просвјете, и свештеницима Михаилу Миличевићу и Јовану Штирићу, који из почасти чинодјејствоваху при погребу и спроводу.

Особиту благодарност изјављујемо *Њ. В. Књазу Црногорском*, Митрополиту Митрофану, Њ. В. Рашко-призренском митрополиту Мелентију, министру финансије Ники Матановићу, Војводи Симу Поповићу, генералном конзулу француском у Алепу А. Де Рес и Кн. Црн. конзулу Л. Мијушковићу и осталим сродницима и пријатељима који нам бројаном своја саучешћа у превеликој нам тузи изјавише те нам тиме у неколико тугу улакшаше.

Скадар, 9 децембра 1893.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга: *Јанића*, браћа: *Јаков* и *Арсеније*, братанићи: *Никола*, *Михаило* и *Јован*, братаничне: *Јелена*, *Марија*, *Зорка* и *Ружица*, снахе: *Савета* и *Неда*, зетови: *Васиљ Дабиновић*, *Јован Чепрњковић* и *Људомир Поповић*, сестрић: *Крсто Вучинић* са осталом родбином.

ПОЗИВ на куповину Срећака I класе 7-ег кола краљ. срп. држ. класне Лутрије, а приредне циљене, прво вучење биће 10 јануара 1894 год.

Од **30.000 Срећака има 15.000 добитака.**

Главни згодитци, **150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000.** и т. д.

Цијена Срећкама:

(1/1) цијели стаје 24 динара
(1/2) половина „ 12 „
(1/4) четвртина „ 6 „
(1/8) осмина „ 3 „

Подписати продају исте срећке и **под гаранцијом** блажа извјешћа, ино и нада извлачења шаљемо играчима на захтјев бесплатно. За тачну и солидну услугу јамчимо

Мордохај Коен и Син

овлашћени продавци прав. срп. држ. класне Лутрије

(5—10) Биоград.

Уредник Др. Л. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија. У књ. црног. државној штампарији.